MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. november 11. [1]

C-531/20. sz. ügy

NovaText GmbH
kontra
Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg

(a Bundesgerichtshof [szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatali eljárás – Szellemi tulajdon – 2004/48/EK irányelv – 3. és 14. cikk – A szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükséges intézkedések, eljárások és jogorvoslatok – Eljárási költségek – Egyéb költségek – Szabadalmi ügyvivő által nyújtott szolgáltatások költségei – Egy olyan jogszabály értelmezése, amely szerint a költségek megállapítására irányuló eljárás keretében a szabadalmi ügyvivő eljárása során felmerült költségek megfizetésére a pervesztes felet kell kötelezni, függetlenül attól, hogy ezen eljárásra szükség volt-e a jogvédelemhez – A bírósági felülvizsgálat terjedelme”

1. A United Video Properties ítéletben [2] a Bíróság a 2004/48/EK irányelv azon cikkei által felvetett problémákkal foglalkozott, [3] amelyek a szellemi tulajdonjogokkal (beleértve az ipari tulajdonjogokat is) kapcsolatos jogvitákban felmerülő költségek és egyéb eljárási költségek viselésére vonatkoznak.

2. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) arra kéri a Bíróságot, hogy ismét értelmezze a 2004/48 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését és 14. cikkét, valamint tisztázza a United Video Properties ítélet következményeit.

3. A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a Bíróság ezen újabb ügyben való eljárása annak meghatározására irányulna, hogy összhangban vannak-e az uniós joggal azon szabályok, amelyek szerint a Németországi Szövetségi Köztársaságban a pervesztes félnek szükségszerűen meg kell térítenie a szabadalmi ügyvivő *(Patentanwalt)* közreműködése miatt felmerült költségeket, még akkor is, ha e közreműködés nem volt nélkülözhetetlen a megfelelő jogérvényesítéshez valamely védjeggyel kapcsolatos jogvitában.

[1] Eredeti nyelv: spanyol.

[2] 2016. július 28-i ítélet (C-57/15, EU:C:2016:611; a továbbiakban: United Video Properties ítélet). A Bíróság a 2011. október 18-i Realchemie Nederland ítélet (C-406/09, EU:C:2011:668) 48. és 49. pontjában, valamint a 2015. július 16-i Diageo Brands ítélet (C-681/13, EU:C:2015:471) 72. pontjában már határozott a szellemi tulajdonjogok védelméről szóló eljárások kapcsán felmerült eljárási költségekről, anélkül azonban, hogy kitért volna a jelen ügyben vitatott kérdésre.

[3] A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004, L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.).

4. A kérdést előterjesztő bíróság jogának az e bíróság által – összefoglaló jelleggel – történő ismertetése szerint:

– A költségek és egyéb eljárási költségek viselésére vonatkozó általános szabály az, hogy a pervesztes félnek a *szükséges* eljárási cselekmények költségeit kell megfizetnie a pernyertes fél számára.

– Ezzel szemben a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos jogvitákban a költségek megállapítására irányuló eljárás keretében a szabadalmi ügyvivő közreműködéséért járó díjak megfizetésére *minden esetben* a pervesztes felet kell kötelezni, anélkül hogy a bíróságnak lehetősége lenne annak értékelésére, hogy e szabadalmi ügyvivő közreműködése a megfelelő jogérvényesítéshez elengedhetetlen volt-e, vagy sem.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog. A 2004/48 irányelv

5. Az 1. cikk a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv azokról az intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról szól, amelyek a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek. Ezen irányelv alkalmazásában a »szellemi tulajdonjogok« magukban foglalják az iparjogvédelmi jogokat.”

6. A 2. cikk („Hatály”) a következőképpen rendelkezik:

„(1) A közösségi vagy tagállami jogszabályokban esetlegesen foglalt eszközök sérelme nélkül – amennyiben azok kedvezőbbek a jogosultak számára – az ebben az irányelvben foglalt intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat a 3. cikkel összhangban alkalmazni kell a közösségi jogban és/vagy az érintett tagállam nemzeti jogában foglalt bármely szellemi tulajdonjog megsértése [helyesen: szellemitulajdonjog-sértés] esetén.

[…]”.

7. A 3. cikk („Általános kötelezettség”) a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok rendelkeznek azon intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról, amelyek az ezen irányelv által szabályozott szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek. Ezen intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak méltányosnak és igazságosnak kell lenniük, és nem lehetnek indokolatlanul bonyolultak és költségesek és nem eredményezhetnek észszerűtlen határidőket és indokolatlan késedelmeket.

(2) Ezeknek az intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak ezen túlmenően hatásosnak, arányosnak és elrettentőnek [helyesen: visszatartó hatásúnak] kell lenniük, és úgy kell őket alkalmazni, hogy a jogszerű kereskedelemnek ne állítsanak korlátokat, és hogy az azokkal való visszaélés esetére biztosítékok rendelkezésre álljanak.”

8. A 14. cikk („Költségek”) szövege a következő:

„A tagállamok biztosítják, hogy a nyertes fél oldalán felmerülő észszerű és arányos költségeket [helyesen: észszerű és arányos eljárási költséget, valamint egyéb költségeket] főszabályként a vesztes fél viselje, ha méltányossági okok ennek nem mondanak ellent.”

B. A német jog A Gesetz über den Schutz von Marken und sonstigen Kennzeichen – Markengesetz [4]

9. A törvény alapügyre alkalmazandó változata 140. §-ának (3) bekezdése értelmében a szabadalmi ügyvivő megjelölésekkel kapcsolatos jogvitában való közreműködése miatt felmerült költségek közül a Gesetz über die Vergütung der Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte [5] 13. §-a szerinti díjakat, valamint az e szabadalmi ügyvivő szükségszerűen felmerült költségeit meg kell téríteni.

10. A 125e. §-ának (5) bekezdése értelmében a 140. § (3) bekezdését értelemszerűen az európai uniós védjegyekkel kapcsolatos ügyekben eljáró bíróságok előtti eljárásokra is alkalmazni kell.

II. A tényállás, a jogvita és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

11. A Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg (a továbbiakban: egyetem) keresetet nyújtott be a Landgericht Mannheimhez (mannheimi regionális bíróság, Németország) [6] a NovaText GmbH ellen európai uniós védjegyei bitorlásának abbahagyása és az e védjegyekhez fűződő jogainak elismerése iránt.

12. Az egyetem képviselője a keresetlevélben jelezte, hogy szabadalmi ügyvivőt vesznek igénybe.

13. A jogvita a Zivilprozessordnung (polgári perrendtartás, a továbbiakban: ZPO) 278. §-ának (6) bekezdése alapján írásbeli egyezséggel zárult. Az elsőfokú bíróság 2017. május 23-án hozta meg a perbeli egyezséggel kapcsolatos végzést.

14. Ugyanezen a napon az elsőfokú bíróság a pertárgy értékét 50 000 euróban állapította meg, és a NovaTextet kötelezte az eljárás költségeinek viselésére. A NovaText e végzéssel szemben benyújtott fellebbezése nem járt sikerrel.

15. A 2017. december 8-i végzéssel az elsőfokú bíróság a Novatext által az egyetem részére megtérítendő költségeket 10 528,95 euró összegben állapította meg. Ezen összegből 4867,70 euró a szabadalmi ügyvivő elsőfokú eljárásban való közreműködésének, 325,46 euró pedig ez utóbbi személy fellebbezési eljárásban való közreműködésének felelt meg. [7]

[4] A védjegyek és egyéb megkülönböztető megjelölések oltalmáról szóló, 1994. október 25-i törvény, a továbbiakban: MarkenG (BGBl. 1994 I, 3082. o.).

[5] A 2004. május 5-i Rechtsanwaltsvergütungsgesetz (az ügyvédek díjazásáról szóló törvény; BGBl. 2004 I, 718. o.).

[6] Az elsőfokú bíróságok és a fellebbviteli bíróságok ebben az esetben uniós védjegybíróságként jártak el.

[7] Az egyetem képviselője biztosította, hogy a szabadalmi ügyvivő ténylegesen közreműködött az eljárásban, és hogy a bírósághoz benyújtott valamennyi beadványt egyeztettek vele. A szabadalmi ügyvivő részt vett az egyezségre irányuló tárgyalásokon is.

16. A NovaText fellebbezést nyújtott be az Oberlandesgericht Karlsruhéhez (karlsruhei regionális felsőbíróság, Németország), amelyben a költségek megállapításáról szóló végzés azon részében történő hatályon kívül helyezését kérte, amelyben az vele szemben a szabadalmi ügyvivő közreműködésével kapcsolatos költségeket állapított meg.

17. A fellebbviteli bíróság a következő indokok alapján elutasította a NovaText keresetét:

– Mivel egy védjegyekkel és megjelölésekkel kapcsolatos jogvitáról van szó, a MarkenG 140. §-ának (3) bekezdése nem teszi lehetővé annak meghatározását, hogy a szabadalmi ügyvivő közreműködése a megfelelő jogérvényesítéshez szükséges volt-e, vagy hogy e szabadalmi ügyvivő az egyetem által megbízott ügyvéddel szemben „többletszolgáltatást" nyújtott-e.

– A MarkenG 140. §-ának (3) bekezdése nem értelmezhető a 2004/48/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével és 14. cikkével összhangban annak vizsgálata érdekében, hogy a szabadalmi ügyvivő bevonása szükséges volt-e.

– E cikk nem sérti az egyenlőség Grundgesetz (német alaptörvény; a továbbiakban: CC) 3. cikkének (1) bekezdése szerinti általános elvét sem.

18. A fellebbezési eljárásban hozott határozattal szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztettek a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) elé. E bíróság a MarkenG 140. §-ának (3) bekezdésére vonatkozó uralkodó értelmezés ismertetését követően[8] a United Video Properties ítéletből e rendelkezésnek a 2004/48 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével és 14. cikkével – amelyeket ezen irányelv (17) preambulumbekezdésével összefüggésben kell értelmezni – való esetleges összeegyeztethetetlenségére következtet.

19. Véleménye szerint az, hogy a szabadalmi ügyvivő közreműködésének költségeit automatikusan a pervesztes félnek kell megtérítenie – függetlenül attól, hogy a közreműködésére szükség volt-e –, három szinten is problémákat vet fel:

– Először is az olyan szabadalmi ügyvivő tevékenysége költségeinek megtérítése, akinek a bevonása a megfelelő jogérvényesítéshez nem volt szükséges, a 2004/48/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdését sértő módon szükségtelen költségeket eredményezhet.

– Másodszor, az ilyen költségek megtérítése a 2004/48/EK irányelv 14. cikke értelmében nem lenne arányos, ha a szabadalmi ügyvivő tevékenysége a védjegyjog érvényesítése iránti keresettel nem feltétlenül áll közvetlen és szoros kapcsolatban.

– Harmadszor, a 2004/48/EK irányelv 14. cikke megköveteli, hogy a költségviselés tárgyában határozat hozó bíróság figyelembe vegye az adott eset sajátosságait (United Video Properties ítélet, 23. pont). A szabadalmi ügyvivői költségek attól függetlenül történő megtérítése, hogy a

[8] A kérdést előterjesztő bíróság szerint a fellebbviteli bíróság a MarkenG 140. §-ának (3) bekezdését a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően, a jogtudományban széles körben elfogadott álláspontnak megfelelően értelmezte. Ezen ítélkezési gyakorlat és jogtudományi álláspont szerint a szabadalmi ügyvivő megjelölésekkel kapcsolatos jogvitában való közreműködése miatt felmerült költségeket meg kell téríteni, függetlenül attól, hogy e közreműködés megfelelő jogérvényesítéshez vagy jogvédelemhez szükséges volt-e. Megjegyzi azonban, hogy a peren kívüli jogérvényesítést és különösen a szabadalmi ügyvivőnek a védjegyjoggal kapcsolatos felszólításban való közreműködését illetően a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) úgy ítélte meg, hogy a MarkenG 140. §-a (3) bekezdésének analógia útján történő alkalmazása nem fogadható el, következésképpen a szabadalmi ügyvivő közreműködésével összefüggő költségeket csak akkor kell megtéríteni, ha e közreműködés szükségszerű volt.

szabadalmi ügyvivő bevonása a megfelelő jogérvényesítéshez szükséges volt-e, vagy sem, nem venné kellőképpen figyelembe az adott eset sajátosságait.

20. E körülmények között a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a 2004/48/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdését és 14. cikkét, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely előírja, hogy a pervesztes fél köteles a pernyertes félnek a szabadalmi ügyvivő védjegyjoggal kapcsolatos bírósági eljárásban való közreműködése miatt felmerült költségeit megtéríteni, függetlenül attól, hogy a megfelelő jogérvényesítéshez szükségszerű volt-e a szabadalmi ügyvivő közreműködése?”

III. A Bíróság előtti eljárás

21. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 2020. október 19-én érkezett a Bírósághoz.

22. Írásbeli észrevételeket NovaText és az Európai Bizottság nyújtott be.

23. A Bíróság tárgyalás tartását nem tartotta elengedhetetlennek.

IV. Értékelés

A. Előzetes megjegyzések

24. E jogvitában nem vitatott, hogy a szabadalmi ügyvivő részéről felmerült díjak és egyéb költségek akár „eljárási költségek”, akár a „nyertes fél oldalán felmerülő […] egyéb költségek” címén főszabály szerint a 2004/48 irányelv 14. cikke szerinti tételek közé sorolhatók. E minősítés a kérdést előterjesztő bíróság feladata. [9]

25. Ezen előfeltevés elfogadása hozzájárul majd a vita tisztázásához. A kérdést előterjesztő bíróság – azáltal, hogy a kérdését a 2004/48 irányelv 14. cikkének szűk kereteire korlátozza – kizárja, hogy a szabadalmi ügyvivő eljárása a jogsértés elkövetőjének felkutatásával összefüggésben felmerült (vagy hasonló) költségek fogalmába essen, amelyek megtérítésére nem ez a cikk, hanem a jogosult által elszenvedett kár megtérítésére vonatkozó cikk vonatkozna.

26. Ahogyan azt a United Video Properties ügyre vonatkozó indítványomban kifejtettem, „a szakértő, a szakember és a szaktanácsadó közreműködése miatt felszámított költségek fogalma mögött eltérő valós helyzetek húzódnak, amelyek közül néhány nem feltétlenül tartozik az »eljárási költségek« csoportjába. Ez utóbbi nem foglal magában minden olyan költséget, amely a keresettel többé-kevésbé kapcsolatos, vagy azt ennek kapcsán fizették meg, hanem csak az azonnal és közvetlenül az eljárással összefüggő költségeket tartalmazza. Egy természetes vagy jogi személy előzetes cselekményeket is végezhet, vagy akár előzetes konzultációt is tarthat bizonyos tanácsadókkal vagy szakértőkkel, anélkül hogy ennek költsége bármilyen oknál fogva az »eljárási költségek« között szerepeljen. Az irányelv (26) preambulumbekezdése szerint a szellemi

[9] A kérdést előterjesztő bíróság érveléséből úgy tűnik, hogy ezeket „egyéb költségeknek” minősíti.

tulajdonjogok védelmének területén »a jogsértés megállapításával és az elkövetőjének felkutatásával összefüggésben« felmerült költségek a kártérítésről szóló fejezethez (13. cikk) tartoznak, nem pedig a költségekről szóló fejezethez (14. cikk).”[10]

27. A kérdést előterjesztő bíróság kétségei tehát nem is annyira a szabadalmi ügyvivő tevékenységéhez kapcsolódó költségek minősítésével,[11] hanem inkább e költségeknek automatikusan a pervesztes félre való terhelésével kapcsolatosak.

28. Az sem vitatott, hogy a nemzeti szabály értelmezése ilyen automatizmushoz vezet:

– A német polgári peres eljárásokban felmerülő költségek viselésére vonatkozó *általános* szabályozással ellentétben[12] (amely szerint a szabadalmi ügyvivő részvételével kapcsolatos költségek csak akkor téríthetők meg, ha azok a pernyertes fél által történő megfelelő jogérvényesítéshez és jogvédelemhez szükségesek),[13] a MarkenG 140. § (3) bekezdése a szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogvitákra vonatkozóan *különös* szabályozást állapít meg.

– E különös szabályozás következményeként – a nemzeti jognak a kérdést előterjesztő bíróság által történő értelmezése szerint – a szabadalmi ügyvivő közreműködése miatt felmerült költségek megtérítése szinte automatikus: elegendő önmagában az, ha a pernyertes fél képviselője biztosítja, hogy a szabadalmi ügyvivő ténylegesen részt vehessen az eljárásban.[14]

– Nem szükséges tehát, hogy a szabadalmi ügyvivő közreműködése hozzáadott értéket képviseljen az érdekelt fél által megbízott ügyvéd által nyújtott szolgáltatáshoz képest.

29. A kérdést előterjesztő bíróság nem szolgáltatott olyan értékelési szempontokat, amelyekből arra lehetne következtetni, hogy nemzeti jogának a 2004/48 irányelv 14. cikkének megfelelő *értelmezése* elképzelhető (e lehetőséget a fellebbviteli bíróság láthatóan elutasítja).

30. Mivel a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) mondja ki az utolsó szót saját jogának hermeneutikai lehetőségeiről, a jelen indítvány – e bíróságnak az említett kérdésről való hallgatása alapján, amelyre az imént utaltam – nem foglalkozik ezzel a kérdéssel.

31. Nem elemzem azokat a hatásokat sem, amelyek a MarkenG 140. §-a (3) bekezdésének az uniós joggal való esetleges összeegyeztethetetlenségéből eredhetnek, mivel ez túlterjedne az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megfogalmazásán. A kérdés minden további nélkül kizárólag az ezen összegyeztethetetlenséggel kapcsolatos kétségre vonatkozik.

[10] A United Video Properties ügre vonatkozó indítvány (C-57/15, EU:C:2016:201), 79. pont. A Bíróság úgy értelmezte, hogy „a gyakran a bírósági eljárást megelőzően felmerült, »a jogsértés megállapításával és az elkövetőjének felkutatásával« összefüggő költségek nem feltétlenül tartoznak az említett irányelv 14. cikkének hatálya alá” (United Video Properties ítélet, 35. pont).

[11] Ebben a tekintetben a jelen ügy különbözik a Koch Media ügytől (C-559/20), amelyre vonatkozóan az indítvány ismertetésére szintén a mai napon kerül sor. Ez utóbbi esetében pontosabban meg kell határozni az „eljárási költségek”, az „egyéb költségek” és a „kártérítés” fogalmát.

[12] Amely a ZPO 91. §-ában van előírva az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 10. pontja szerint.

[13] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint ugyanezt a rendszert követik a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos peren kívüli panaszokkal kapcsolatban is.

[14] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 2. pontja.

B. Észszerűség, arányosság és bírósági felülvizsgálat a 2004/48 irányelv 14. cikkének alkalmazása során

32. A 2004/48 irányelv „a [tagállami] jogszabályok egymáshoz való közelítés[ére vállalkozik] egy magas, egyenértékű és egységes védelmi szint belső piacon belüli biztosítása érdekében”.

33. E célon kívül a Bíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a 2004/48 irányelv 14. cikke „annak megakadályozás[ára irányul], hogy a sérelmet szenvedett felet visszatartsák attól, hogy a szellemi tulajdonjogai védelme érdekében bírósági eljárást kezdeményezzen. […] [A] szellemi tulajdonjogok megsértőjének teljes egészében viselnie kell a magatartásának pénzügyi következményeit”. [15]

34. E cikk megfogalmazása azonban nem feltétlen, mivel amellett, hogy „főszabályról” van szó, arra kötelezi a tagállamokat, hogy csak az észszerű [16] és arányos [17] eljárási költségek megtérítését biztosítsák.

35. Ahogyan azt a United Video Properties ügyre vonatkozó indítványomban megjegyeztem, „[a]z »ésszerűek és arányosak« melléknévi állítmányok tehát kulcsfontosságúak annak eldöntéséhez, hogy az egyik fél[nek kifizetett] ügyvédi tiszteletdíjakat a költségviselésre kötelezett félnek kell-e megtérítenie. A két minőségnek együtt kell fennállnia ahhoz, hogy a 14. cikk szerinti szabály alkalmazható legyen, amely feltevés összhangban áll az irányelv 3. cikkével, ennek értelmében a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükséges intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak »méltányosaknak, igazságosaknak és arányosaknak« kell lenniük.” [18]

36. Az észszerűségre és az arányosságra vonatkozó megjegyzéseket eseti alapon kell értékelni, és ezek mérlegelése a bíró feladata. A 2004/48 irányelv (17) preambulumbekezdése értelmében „[a]z […] intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat minden egyes esetben úgy kell meghatározni, hogy az figyelembe vegye az adott eset jellemző vonásait”.

37. Ha a szóban forgó tétel a 14. cikk szerinti költségnek minősül – ahogyan az valójában történik –, emlékeztetek arra, hogy a Bíróság szerint az ilyen költségekhez kapcsolódó eljárásnak közvetlenül és szorosan kapcsolódnia kell a bírósági eljáráshoz.

38. Ezen előfeltevések alapján helyesnek tartom a kérdést előterjesztő bíróságnak a United Video Properties ítélet szempontjainak az előtte folyamatban lévő ügyre való alkalmazásával kapcsolatos megfontolásait.

39. Először is, a szóban forgó nemzeti szabály automatikus alkalmazása azt jelentheti, hogy bizonyos esetekben sérül a 2004/48 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt tilalom, vagyis az, hogy a tagállamok által előírt eljárások „nem lehetnek indokolatlanul […] költségesek”.

[15] 2011. október 18-i Realchemie Nederland ítélet (C-406/09, EU:C:2011:668), 49. pont.

[16] United Video Properties ítélet, 24. pont. „[…] a 2004/48 irányelv 14. cikke előírja a tagállamok számára, hogy csak az »észszerű« eljárási költségek megtérítését biztosítsák. Ezenkívül ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése többek között úgy rendelkezik, hogy a tagállamok által előírt eljárások nem lehetnek indokolatlanul költségesek.”

[17] Uo., 29: pont: „[…] a 2004/48 irányelv 14. cikke előírja, hogy a pervesztes fél által viselendő eljárási költségeknek »arányosnak« kell lenniük. Márpedig az a kérdés, hogy e költségek arányosak-e, nem értékelhető azon költségektől függetlenül, amelyek a pernyertes fél részéről az ügyvédi közreműködés címén ténylegesen felmerültek, amennyiben azok a jelen ítélet 25. pontja értelmében észszerűek.”

[18] C-57/15. sz. ügy (EU:C:2016:201), 51. pont. Arra is felhívtam a figyelmet, hogy „[a]z irányelv néhány nyelvi változatában e minőségi jelzők a költségekre és az egyéb kiadásokra vonatkoznak. A többinél (francia, spanyol és francia változat) ezzel szemben e jelzőket csak a költségekre alkalmazzák.” Éppen úgy mint akkor, most is úgy vélem, hogy „[a]z irányelv értelme szerint azokat mind a két kategóriára ki kell terjeszteni, ahogy az az angol, német, portugál vagy holland változat esetén történik” (ld. azon indítvány 18. lábjegyzetét).

40. Ebben az értelemben a Bíróság „[az] olyan szolgáltatások[…] nyújt[ása miatt felmerült költségek megtérítésének kizárására], amelyek *nem tekinthetők szükségesnek* az érintett szellemi tulajdonjog érvényesítésének a biztosításához”, kifejezetten mint azon korlátok igazolására hivatkozik, amelyeket a nemzeti szabályozás „a megtérítendő költségek észszerű jellegének a biztosítás[a]” céljából előírhat. [19]

41. A költségek *szükségessége* és *észszerűsége* közötti kapcsolat akkor is megjelenik, amikor a Bíróság azt határozza meg, hogy mi tartozik a 2004/48 irányelv 14. cikkének hatálya alá: „Ellenben, amennyiben a szaktanácsadói szolgáltatások jellegüktől függetlenül *nélkülözhetetlenek* ahhoz, hogy az ilyen jog érvényesítésének a biztosítására irányuló bírósági keresetet lehessen ténylegesen indítani egy konkrét esetben, az e szaktanácsadó közreműködéséhez kapcsolódó költségek »egyéb költségek« alá tartoznak, amelyeket […] a pervesztes félnek kell viselnie.” [20]

42. Az „észszerűség” vizsgálata során figyelembe kell venni az „észszerű követelhetőség” elgondolását, amelyet az irányelv 14. cikkének német változata sugall. [21] A vesztes fél által megtérítendő költségek akár a pernyertes fél „szükségszerűen felmerült költségeire” is korlátozódhatnak.

43. A költség „szükségszerű” jellegét elsősorban maga a nemzeti jog határozhatja meg (például az ügyvéd kötelező közreműködésének előírásával). De ugyanez a jelleg tulajdonítható az olyan eljárásoknak is, amelyek – bár elviekben el lehetne tőlük tekinteni – a gyakorlatban megfelelő módon hozzájárultak a kereset sikerességéhez, olyan mértékben, hogy nélkülük a kereset nem lett volna sikeres.

44. Másodszor, egyetértek a kérdést előterjesztő bírósággal abban is, hogy az ilyen költségek automatikus megtérítése nem biztos, hogy *arányos* a 2004/48 irányelv 14. cikke értelmében, ha a szabadalmi ügyvivő eljárása nem áll közvetlen és szoros kapcsolatban a védjegyjog érvényesítése iránti keresettel.

45. A pervesztes fél által a pernyertes félnek megtérítendő költségeknek – ismétlem – „közvetlenül és szorosan kapcsolódn[iu]k [kell] az érintett bírósági eljáráshoz”. [22] Ezen értékelés általában megköveteli a szükségességük előzetes értékelését, és ezen értékelés alapján annak meghatározását, hogy e kapcsolat milyen mértékben áll fenn.

46. A költségek és az eljárás között nem áll fenn közvetlen és szoros kapcsolat, ha az előbbiek szükségtelenek abban az értelemben, hogy az azokat kiváltó tevékenységnek nincs semmilyen olyan jelentősége az eljárásban, amelyet más tényezők vagy egyéb bizonyítékok ne mutattak volna ki. [23]

[19] United Video Properties ítélet, 25. pont. Kiemelés tőlem.

[20] Uo., 39. pont. Kiemelés tőlem.

[21] Az irányelv 14. cikkének német változata a következőket említi: „Prozesskosten und sonstigen Kosten […] soweit sie *zumutbar* und angemessen sind” (az eredeti szövegben kiemelés nélkül).

[22] United Video Properties ítélet, 36. pont.

[23] *A priori* nehéz megállapítani, hogy a bíró milyen bizonyítékot tart majd szükségesnek. Általában szükségtelen az olyan bizonyíték, amely olyan, már megállapított tényállással kapcsolatos, amelyet senki sem vitat. Amikor azonban az ellenérdekű fél érvelésének ellensúlyozásáról és az általa benyújtott bizonyítékok érvényességének megtámadásáról van szó, természetes, hogy nagyobb erőfeszítésekre kerül sor a bizonyítás során. Ebben az esetben az, hogy a bíró számára a további bizonyítékok végül nem tűnnek szükségesnek, mivel az eredeti bizonyítékok elegendőnek bizonyulnak a számára, nem vonhatja maga után a (további bizonyítékokkal kapcsolatos) költségeinek megtérítéséhez való jog elvesztését.

47. Harmadszor, mindezen műveletek természetesen bíróság általi döntést igényelnek, amelynek önálló mozgástérrel kell rendelkeznie annak minden egyes esetben történő megítéléséhez, hogy egy költségtétel a már kifejtett értelemben vett szükségességen túlmenően mikor észszerű és arányos.

48. A bíróság mérlegelési jogkörével kapcsolatos minden kétség eloszlatása érdekében hozzáteszem, hogy a bíróság hatásköreit végső soron megerősíti a 2004/48 irányelv 14. cikkének záró rendelkezése, amely lehetővé teszi számára, hogy mindennek ellenére úgy döntsön, hogy a költségeket nem a pervesztes félnek kell viselnie, az „ellentétes lenne a méltányossággal”. [24]

49. A jelen ügyben szóban forgókhoz hasonló költségek feltétel nélküli és automatikus figyelembevétele – anélkül, hogy az átmenne a bíróság által a költségek szükségességének, észszerűségének és arányosságának a konkrét jogvitával összefüggésben történő értékelés szűrőjén – megnyithatná az utat a felperesek részéről történő visszaélésszerű joggyakorlás előtt. A képviselőjük puszta nyilatkozatával e felpereseken múlna az, hogy a pervesztes felet esetlegesen túlzott mértékű, felesleges vagy aránytalan költségek megtérítésére kötelezik.

50. A 2004/48 irányelv 14. cikkét ezért az irányelv rendszerével összhangban kell értelmezni, amely, bár a szellemi tulajdonjog jogosultjának magas szintű védelmére törekszik, ezt az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében foglalt hatékony bírói jogvédelemhez kapcsolódó egyéb biztosítékok figyelmen kívül hagyása nélkül kívánja elérni.

51. Összegezve, azt javaslom, hogy a Bíróság a kérdést előterjesztő bíróság számára azt a választ adja, hogy a 2004/48/EK irányelv 3. és 14. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely előírja, hogy a pervesztes fél köteles a pernyertes félnek a szabadalmi ügyvivő védjegyjoggal kapcsolatos bírósági eljárásban való közreműködése miatt felmerült költségeit megtéríteni, függetlenül attól, hogy a szabadalmi ügyvivő közreműködése a megfelelő jogérvényesítéshez szükséges volt-e.

V. Végkövetkeztetés

52. A fentiek alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) részére a következő választ adja:

„A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. és 14. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely előírja, hogy a pervesztes fél köteles a pernyertes félnek a szabadalmi ügyvivő védjegyjoggal kapcsolatos bírósági eljárásban való közreműködése miatt felmerült költségeit megtéríteni, függetlenül attól, hogy a szabadalmi ügyvivő közreműködése a megfelelő jogérvényesítéshez szükséges volt-e.”

[24] United Video Properties ítélet, 31. pont: a méltányossági okból történő kizárás „olyan nemzeti szabályokra irányul, amelyek lehetővé teszik a bíróság számára, hogy olyan egyedi esetben, amelyben az általános rendszernek az eljárási költségek területén történő alkalmazása igazságtalannak tekintett eredményre vezetne, kivételesen eltérjen e rendszertől”.